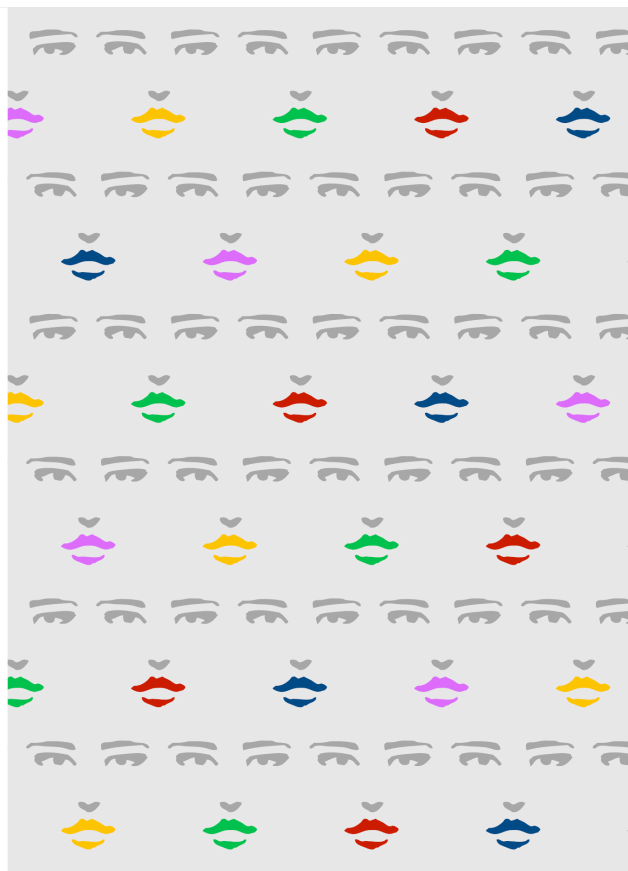

EDUARD PETIŠKA

30 manželek
a jiné lásky

Eduard Petiška

TŘICET MANŽELEK
a jiné lásky...

Vydalo Education s.r.o. v roce 2013 jako svou 2. elektronickou publikaci.

education@petiska.cz

Copyright (c) Eduard Petiška 2013

Copyright obálka (c) Jakub Mareš 2013

2. úplné vydání, v Education 1.

1. elektronické vydání.

ISBN 978-80-87781-08-1 (PDF)

Grafická úprava a sazba tištěného vydání (z které vychází i elektronické):

Zdeněk Wagner – Ice Bear Soft

Obsah

První manželka: Cizinka
Druhá manželka: Lítost
Třetí manželka: Samota
Čtvrtá manželka: Knihovna
Pátá manželka: Potlesk
Šestá manželka: Čas
Sedmá manželka: Ta první
Osmá manželka: Připoutávání
Devátá manželka: Trhání souvislostí
Desátá manželka: Vzlyky
Jedenáctá manželka: Proměny
Dvanáctá manželka: Jeho manželka
Třináctá manželka: Lži
Čtrnáctá manželka: O kočce
Patnáctá manželka: Pokoje, které jsme opustili
Šestnáctá manželka: Nahoru až ke hvězdám
Sedmnáctá manželka: Rozvod a svatba
Osmnáctá a devatenáctá manželka: Dvě svědkyně
Dvacátá manželka: Zpráva pro matku
Dvacátá první manželka: Výstava
Dvacátá druhá manželka: Cestou k dokonalosti
Dvacátá třetí manželka: Dar
Dvacátá čtvrtá manželka: Nepatrný případ
Dvacátá pátá manželka: Sny o mužích
Dvacátá šestá manželka: Osmnáct, sedmnáct
Dvacátá sedmá manželka: Hořká chuť
Dvacátá osmá manželka: Utajovaný důvod k rozvodu
Dvacátá devátá manželka: Modrý den a černá barva
Třicátá manželka: MTR
Ediční poznámka

Láska se tváří tak prchavě, ale roste ze všeho na světě nejpomaleji. Ani muž ani žena nepoznají dokonalou lásku, dokud spolu neprožijí čtvrt století jako manželé.

Mark Twain

Kde má člověk hledat lásku jiných lidí a kde sebezapření, jestliže sám v sobě nese jen sebelásku a touhu uspokojovat sám sebe.

L. N. Tolstoj

V manželství hledají lidé mnohdy to, co do něj nepřinesli.

Eduard Martin

ODBILA HODINA PŘEMISŤOVÁNÍ,
píst dne se zvedá k večernímu nadechnutí,
plné ulice, samý návrat domů,
jen jestli je to domov z našeho snu,
jen jestli, nebo jen brána k němu?
Příliv stoupá, tolik hlav, tolik kroků,
zástup v mém směru, zástup proti mně,
mí nepoznaní přátelé
uvnitř tohoto století jako uvnitř domu,
kde střídáme okna, abychom dohlédli na obzor,
někdo z nás bezkřídlý, někdo se skrytými křídly
a někdo jen se vzpomínkou na ně.
Teď, právě teď
se někdo vznesl nad chodník plný lidí
a pluje mezi srázy domů
k modrému pruhu nahoře mezi střechami
a hledá svou hvězdu, ještě neviditelnou
na zářícím nebi,
prosí ji:
„Vyjdi už, vyjdi,
neumím být sám,
vyjdi a nikdy mě neopouštěj!“
A hvězda vychází

jenom za cenu
celého života.

První manželka

Cizinka

Pamatoval si přesně místo, kde ho to napadlo. Stál u okna, s rukou na tělese ústředního topení, nehřálo, ačkoliv byl říjen. Čas od času topení nehřálo. Bude třeba zatelefonovat na bytovou správu. Stáhl ruku z topení a v tom okamžiku spatřil dole na chodníku svou ženu. Přicházela k domu a v perspektivě pohledu z třetího patra, kde postával u okna, se zdála malá. Spěchala a nesla nákupní tašku. S nákupní taškou spěchala vždycky.

Možná že ho k poznání dovedly právě samota a klid. Vrátil se ze služební cesty dřív, a po vysilujícím jednání s dodavatelem se už do podniku nevrátil. Jindy měl málo času zabývat se sám sebou. A najednou se objeví ušetřený čas jako ostrov v moři a ty se na něm procházíš, a krajina, kterou obhlížíš, jsi ty sám.

Pamatoval si i hodinu, kdy ho to napadlo. Sotva zahlédl dole na chodníku manželku, bezděčně zvedl oči k hodinám zavěšeným na stěně, k hodinám, s jejichž přítomností se dlouho smířoval a nikdy nesmířil docela. Dárek od tchyně. Kulatý skleněný koláč se zlatými číslicemi pověšený za šňůru. Navíc udržovala hodiny v chodu baterie. S potěšením vzpomínal na slavnostní úkon, kterému otec říkal: posilovat čas. Natahoval hodiny a při každém otočení klíček v kulatém otvoru vděčně a spokojeně chrupal.

Nebyly ještě čtyři hodiny, když manželku spatřil. Odpolední příliv chodců rostl a jeho žena se z přílivu oddělila a zamířila k domu.

A v té chvíli, ve výšce tří pater, jako by získal nadhled, si uvědomil naprosto jasně, že ke své manželce nic necítí. Vůbec nic. K domu se blížila cizí žena. V náhlém světle poznání uviděl svůj život, jak jej žije, ostře stínované podrobnosti, každodenní zvyky, které tě obtácejí mlhou, že ztrácíš rozhled, pleteš si rozměry a hodnoty si začnou nebezpečně vyměňovat místa. Už dřív se mu stávalo něco podobného, ale podobalo se to jen drobné bolesti, jako když zatrne zub a zas je všechno, aspoň zdánlivě, v pořádku. Jenomže teď to bylo jiné. Krutě jasné a silné poznání. Nic, vůbec nic ke své ženě necítil. Cizí žena.

Jarmila o jeho poznání neměla tušení. Vyjela do třetího patra výtahem, slyšel stoupající hukot, mohl odpočítávat patra, a pak zacvakal klíč v zámku a zašuměly a zapraskaly sáčky v nákupní tašce, jak ji odložila na lavici v předsíni. Všimla si mužova pláště:

„Jsi doma?“

„Jsem,“ odpověděl a neměl dost odvahy vyjít jí naproti, vkročit do oblaku cizosti, v kterém se pohybovala. Místo toho položil znovu dlaň na topení.

„Tobě něco je?“ zastavila se Jarmila ve dveřích. Něco ji na něm zarazilo. Zнала ho pětadvacet let, přijímala ho jako samozřejmou součást života, jako dokonalou samozřejmost, a všimla si jen míst, kde došlo k poškození samozřejmosti. A teď takové místo objevila.

„Nic mi není,“ řekl a zkusil přikrýt pocit cizoty úsměvem. Úsměv nedopadl dobře.

„Něco tě bolí?“ Ta její snaha oblékat všechny potíže do srozumitelných pojmů!

„Nic mě nebolí.“

Nic ho nebolelo, ale v pořádku nebyl. Jsou přece také utrpení, která nebolí, a takové utrpení se u něho právě začalo ohlašovat.

„Topení není v pořádku,“ řekla, „už o tom vědí. Proč si nezapneš elektrická kamínka?“

„Mně není zima,“ odpověděl. Ovšem, byla mu zima, ale navykl si Jarmile odporovat. Aspoň v malých věcech. Odporovat jí ve velkých záležitostech neměl dost sil.

„Pojď do kuchyně,“ řekla, „tam je tepleji.“

Poddal se a šel do kuchyně.

Vyptávala se ho, jak to, že už je doma, vykládala, co bylo v práci, a připravovala při tom večeři, převlečena do domácích šatů, které jí na bocích obepínaly a dole jí odhalovaly podkolení. Stála u plynového sporáku a krájela na pánev studené vařené brambory. Prohlížel si ji jako někoho, kdo vnikl do jeho života a hledal smysl její přítomnosti, proč tu stojí u plotny a připravuje večeři. Prohlížel si její plavý pečlivý účes, ty vlny, které se nehroutily, i když pohybovala hlavou, hru svalů na zádech pod napjatou látkou, rýsující se podprsenku, vystupující boky, bělavou pleť nahého podkolení a podkolenky se skotským vzorem, které skryly provázek křečové žíly, pozoroval papuče, vzadu sešlápnuté a sykající při každém posunutí nohou. Maličkosti znal a celek mu byl cizí. Co se to přihodilo, přemítal.

Když pozvedl nůž a vidličku nad selskou omeletu, kouřící a voňavou, postoupil k rozhodnutí. Měl na vybranou: buď si té cizosti nevšímat, nebo ji odmítnout. Nevšímat si zvláštního stavu, do kterého se nořil jako do ledové koupele, ne, to nebylo možné. Ale odmítnout jej, jestliže došel až ke dnu svých úvah, znamenalo tehle stav řešit. Ani tohle nebylo příjemné. A lehké také ne.

Jarmila si při jídle vždycky našla látku k hovoru. Dneska rozebírala osud své spolupracovnice. Spolupracovnice byla vdova a její jediný syn studoval na technice. Syn matku využíval. Měl veliké nároky. Jarmila ho srovnávala s jejich jedinou dcerou. Dcera byla vdaná, žila na druhém konci města a měla tříletou holčičku. Jejich dcera nikdy nebyla náročná. Starosti se týkaly dceřina muže a jeho posedlosti, jinak to Jarmila nepojmenovala, jeho posedlosti mít nové auto.

Jarmila mluvila a mluvila, a kdykoliv zvedl hlavu od talíře, viděl před sebou udržovaný nehybný zlatý účes a pohyblivou zarudlou tvář, červené nepokojné rty a koutky, které se trpce stahovaly, kdykoliv se v řeči dostala na muže své dcery. Zachycoval podobu ženy kvapnými pohledy, jako by ve spěchu pořizoval snímky. Její hlava, její ramena, její poprsí, její prsty svírající vidličku a nůž, její krátké prsty s růžovými nehty tu a tam poznamenanými bílými čárkami jako pomlčkami, které předcházejí mlčení.

Dokud jedl, nemusel mluvit, schoval se za svoje krájení, za svůj nůž a vidličku, za svoje žvýkání. Jarmila seděla naproti němu u stolu, rozložená jako číslo na prvočinitele, na základní prvky, kůži, vlasy, nehty. Její zarudlost znamenala krev, která v ní obíhala, a kdyby mu teď pohládila tvář, nebylo by to pohlazení, ale jenom tření pokožky o pokožku.

Zpomaloval žvýkání a krájení omelety, aby nemusel odpovídat a zjišťoval, že se mu i společný život s Jarmilou rozpadá do příhod a každá příhoda žila sama o sobě, jako by někdo roztrhal minulost na malé útržky a teď pluly na hladině času samy pro sebe a nedotýkaly se. Na jednom útržku utkvělo zvláštní ostré světlo jistého odpoledne po dešti, kdy Jarmilu doprovázel, ještě za svobodna a písek cesty mu tehdy mokře vrzal pod nohama. Na jiném útržku plulo okno svatební síně, díval se při oddávání jenom na ně, bylo leptané, matně zářící kytice kopretin, a jedna kopretina mu připomínala, bůhvíproč, kočku, s kterou si v dětství hrával. Připadalo mu to zábavné. Kopretiny na skle mu zase připomněly, jak kupoval svatební kytici. Na útržku nebyla zachycena svatební kytice, ale prodavačka, která mu ji podávala. Měla na zápěstí magnetický náramek, měl jí zaručit zdraví. Pamatoval si, že se dali o náramku do řeči. Prodavačka byla starší, přesto měla mladé zápěstí a štíhlé snědé prsty.

Útržky pluly samy pro sebe. Kde se ukrylo, co je dřív spojovalo? Kam se poděla jejich tajná jednota? Dcera se před čtyřmi lety odstěhovala, ale dcera nikdy nebyla poutem, které je spojovalo. Dcera je od sebe vzdalovala, přeli se o její výchovu, soupeřili, kdo na dceřině hřišti vyhraje, jestli otec nebo matka.

Vzhlédl od posledních soust na talíři s bezděčným povzdechem.

„Co je?“ zeptala se Jarmila, „nechutnalo ti?“

„Ale chutnalo.“

Přestala jíst a zadívala se mu do tváře. Jeho „ale“ se jí nelíbilo. Byla v něm pochyba nebo jenom nechuť, která pocházela z únavy, odmítnutí bavit se o nějakém tajemství?

„Půjdu si lehnout,“ ohlásil, jakmile odložil příbor.

„Hm, to udělej,“ řekla. Pochopil, co mu sděluje. Že on může jít spát, ale ona nemůže. Kdo by umyl nádobí? Ovšem, jsou manželství, kde nádobí myje se ženou muž. Ne, tohle ona od něho nežádá. Kdepak. Ona se obětuje.

Odešel s ulehčením do koupelny a pak do ložnice, ani se v kuchyni nezastavil. Okno v ložnici bylo otevřené a záclona spuštěná přes temně modrý obraz města propouštěla malá chvějivá světla vzdálených věžových staveb. Zastavil se u obrazu plného roztráštěných a znovu pospojovaných zvuků, bzučení aut, šumění jako když praská pěna, skřípění neviditelných brzd, jako by bylo naléhavé zbrzdit ukvapený pohyb noci mířící k ránu, pohyb času a života.

Všechno uběhlo, pomyslel si, a nejen to, všechno ubíhá stále znovu. Přepadla ho lítost z nemilosrdného míjení. V kuchyni klapl talíř o talíř. Jarmila myla nádobí. Byla opravdu tak cizí? Zkusil představit si ji, ale kupodivu si nejdřív představil dřez naplněný saponátovou vodou, v které se rozvalují talíře a sklenice a teprve pak se mu podařilo s určitou námahou vybavit si Jarmilu. Opakované kroužení houby po mastném talíři. Dlouho jsme všechno opakovali, a s každým opakováním jsme se víc a víc vzdalovali krajíně objevů, kde jedině mohou muž a žena spolu žít roky a roky.

Znovu si uvědomil, jak je mu cizí. Jako kdyby se od něho oddělilo něco, co ho dlouho doprovázelo, ucítil svou osamělost. Stál tu s tváří obrácenou k nočnímu městu, které mnohostí zvuků a rozsetých světél jeho samotu množovalo. A zmocnila se ho i lehkost. Oddělila se od něho nějaká tíha? Odložil břemeno?

Jindy večer četl. Dneska smekl z ramen župan a v pyžamu, které se mu na těle zahřálo, vklouzl pod chladnou přikrývku a potmě vyhledal známou proláklinu v matraci, spokojený jako liška, která unikla pronásledovatelům a ukryla se do své nory.

Nevěděl, jak dlouho ležel a nevěděl ani, jestli podřimoval, když do ložnice vstoupila Jarmila.

„Spíš?“ zeptala se tiše.

Neodpovídal.

Slyšel ji přejít k otevřenému oknu a zavírat je. Ovanula ho vůně mýdla a teplého zavlhlého těla. Je nahá, pomyslel si, a nic mu to neříkalo. Konečně se propadl do spánku, kde v hlubinách snu netrpělivě čekaly příběhy dokazující, že se mu bez ustání ubližuje.

Druhého dne odešel bez snídaně. Byl rád, že Jarmila spí. Nařídil jí budíka a ze zvyku nechal na stole lístek, jako vždycky, když odcházel dřív:

Mám v půl osmé poradu.

Na schodišti ho napadlo, že sdělení, které zanechal na kuchyňském stole, je neúplné. Vrátil se a připsal oslovení:

Jarmilko.

Oslovení připsal ne proto, že by měl potřebu být něžný, ale proto, že si ten pocit cizosti chtěl prozatím nechat pro sebe, dokud si nerozmyslí, co dál. Neměl chuť prozrazovat na sebe něco, třeba v maličkostech, dřív, než bude třeba.

Nejvhodnější způsob, jak poznat svoje postavení, je promluvit si s někým. Hranice našich možností, utěšoval se, jsou konec konců ti ostatní. Nebyl tak domýšlivý, aby si namlouval, že to, co prožívá on, doposud nikdo neprožíval. K prověření svých možností si vybral Landiše. Landiš byl stejně starý, jenom ženu měl o něco mladší. Když odcházeli z porady, následoval ho do jeho kanceláře. Rozhodl se, že bude postupovat opatrně.

S výkazem, který od Landiše vyzvedl, zůstal v půli cesty ke dveřím a jako by ho otázka právě napadla, zeptal se s pobaveným úsměvem:

„Jak dlouho jsi vlastně ženatý?“

„Dvaadvacet let,“ přiznal se Landiš a zapálil si cigaretu.

„Dost dlouho.“

„Věčnost,“ vyfoukl Landiš kouř.

„Ale Marta je pořád fajn.“ Podobalo se to otázce.

„Jak se to vezme,“ odpověděl Landiš. „Po dvaadvaceti letech. Moc věcí je jinak než v prvním roce.“

„Jasně,“ řekl.

„Moc věcí se proměňuje. Vždyť to znáš.“

„Jasně.“ Úpěnlivě hledal nějakou lest, aby rozmluva nevyschla, aby to, co by se rád dověděl, nezmizelo v písku. „Heleď se –“ zapálil si také cigaretu. Chtěl získat čas. Zatáhl na ní a okamžik si prohlížel žhavý tabák na konci cigarety, než řekl: „Takže vám všecko klape.“

„Jak se to vezme,“ odpověděl Landiš. Jak se to vezme, jak se to vezme. Začínal mu být s tou větou protivný.

„Víš co?“ řekl mu, „tak to z nějakého konce vezmi.“

„Jak bych ti to pověděl?“ zamyslel se Landiš. Byl by rád pověděl něco moudrého, vtipného, a přitom se nechtěl před kolegou shodit. Odhalit o sobě pravdu a neshodit se je téměř vždycky nadlidský úkol.

„Takže by ses s Martou zase oženil, kdybys měl možnost všecko vrátit?“

„Samozřejmě,“ odpověděl Landiš pomalu a s důrazem.

Jestli měl nějaké problémy jako manžel, byly jistě jiného druhu.

„Borku,“ řekl Landiš, „ty máš doma nějaký malér?“

„Proboha ne,“ přinutil se do smíchu.

Dveře se otevřely a houpavým sladce umdleným krokem vplula do kanceláře náměstkova sekretářka s nějakými papíry. Položila je Landišovi na stůl, na okamžik strnula, povolila oběma mužům obdivovat její dlouhé narezlé vlasy, její stehna laskaná přiléhavou sukni a její těsnou blůzu. Mlčky a s pohupováním se vzdálila.

„Vy spolu nemluvíte?“ zeptal se Borek.

„Ta? Nemluví s nikým. Nezaklepe a nemluví. Jenom se,“ Landiš se na židli zavlnil, „houpá.“

„Je to jiné pokolení,“ řekl Borek.

„Ale kočka. Pozor!“

„Mně to nemusíš povídat,“ ohradil se Borek a couvl ke dveřím. Rozhovor k ničemu nepovede. Škoda.

Rozhovor s Landišem sice neměl výsledek, jaký Borek očekával, ale vnesl do jeho postavení něco nového. Doposud uvažoval jen o tom, že je mu Jarmila cizí. Nová náměstkova sekretářka jako by ho vyzývala, aby se rozhlédl kolem sebe. Jsou i jiné ženy. Jsou také cizí, jenomže jinak.

Ten den mu nešla práce od ruky. Představoval si Jarmilu a pátral, jestli ho její podoba nějak osloví. Nic. Necítil vůbec nic. Jednou před lety mu namrzl palec na noze a znecitlivěl. Nejméně stokrát se ho za večer dotkl a ohmatával, jestli v něm probudí cit. Tenkrát trvalo pěkně dlouho, než se palec probudil k životu.

Dnes byl čtvrtek, kdy chodívali na návštěvu k dceři. Ve čtvrtek nebýval její muž doma. Měl svoje volejbalové čtvrtky a po hře se zastavoval s přáteli na pivě. Pro rodiče to byla úleva. Vědět, že se s ním nesetkají.

Scházívali se s Jarmilou v půl páté na náměstí u autobusu, který je odvážel k dceři a vnučce. Myšlenka, že by se dnes měl u autobusu sejít s Jarmilou, ho znechutila. Nemohl se přemoci. Čím víc na odpolední schůzku s Jarmilou myslel, tím víc v něm rostl odpor.

Po zaměstnání se dal naschvál jiným směrem než jindy, jen dál, co nejdál od stanoviště autobusů. Jarmila tam už asi postává se svým nákladem stanovisek a názorů a celý náklad se týká manžela jejich dcery.

Volil ulice, kterými dávno nešel, a dostal se i do ulic, které si nepamatoval, možná, že se do nich nikdy nedostal. Není to zvláštní? Město, kde léta žije, má pro něho neznámé kouty. Pochopitelně, při stále stejném koloběhu, cesta do práce, cesta z práce, ve čtvrtek za dcerou, jinak žádná změna. I víkendy jsou pořád stejné. Jede se na chatu, ne z radosti, ale ze zvyku, zvyk obtěžuje, a přece jej dodržují z obavy, aby neporušili řetěz nekonečného opakování. Tenhle druh opakování měl být zárukou pohody, bezpečí a duševního klidu. Není divu, že při životě, který se podobá životu dřevěného koníčka na kolotoči, zůstane člověku skryta spousta nádherných krajín a zázračných dobrodružství. Natož pár ulic na jiném konci města.

Procházel neznámými ulicemi udivený secesními fasádami, o kterých nevěděl. Prohlížel si průčelí s odborným zájmem stavaře nadlehčovaný myšlenkou na Jarmilu: teď už je jistě na cestě. Nedočkala se ho, jede za dcerou sama, dopálená, že nepřišel. Hrozně těžko se smířovala se změnou plánu. Změny na ni působily ne jako překvapení. Přijímala je jako útoky na svou osobu, a s těmi, kdo je způsobili, jednala jako

s nepřáteli. Tím líp, usmíval se spokojeně, nepřátelstvím mu přišla vhod. Nic k ní necítil. A její nepřátelství mu jenom poskytovalo další důvod, aby ji pokládal za cizinku.

Podivuhodná ulice. Sběrka dvou a třípatrových domů ze začátku století. A tady dokonce hotel. Jak asi vypadá zevnitř? Proč by nemohl vstoupit? Půjde rovnou do restaurace. Drahé to tu nebude.

Prošel otáčecími dveřmi, kdy takovými dveřmi prošel naposledy? Jako kluk se v takových otáčecích dveřích jednou s bratrem točil a točil, dokud je šatnářka ze dveří nevyhnala.

Doprovázen tou příhodou vstoupil na rudý koberec vestibulu. Po pravé straně ho uvítal pult obložený tmavým dřevem, připomínal bar, ale místo lahví se leskly v poličkách klíče. Nad pultem svítila zářivka, hloubka chodby se ztrácela v šeru. Než si stačil zvyknout na umělé světlo a na šero, vynořila se za pultem žena a oslovila ho. Byla to pěkná žena, ve věku, jakému se říká: zralý. Za pultem z ní byla vidět jenom půlka v bílé blůze a v modrém kabátku, který měl stříh stejnokroje.

„Přejete si?“

„Promiňte.“ Jak malý si připadal před tou velitelkou. „Hledám restauraci.“

„Bohužel, milý pane. Musím vás zklamat. Tady je hotel. Restaurace je za rohem.“

Zíral na tu ženu. Odkud ji znal? Odkud ji jenom znal? Také ona si ho prohlížela.

V rozpacích si přejel dlaní bradu. Když se ráno nedbale oholil, objevovalo se odpoledne na bradě nové strniště.

„Borku!“ zavolala žena a tleskla do dlaní. „Že jsi Borek, vid', že jsem tě poznala.“ Přikývl. Zneklidňovalo ho, že ho žena zná a on že ji nezná.

„Borek, Borek...“ tleskla si ještě několikrát. „Ty si mě opravdu nepamatuješ? Borku, Borku. Chodili jsme spolu přece do obecné. Eliška. No, nic ti to neříká? Říkávali jste mi Pampeliška. No?“

V šeru chodby za recepčním pultem se mu objevila Pampeliška, hubená holka se zlatými vlásy. Když si hráli na školu, bývala učitelkou, když si hráli na doktora, bývala doktorkou, při hře na indiány Vinetouem a při hře na lupiče a detektivy byla vždycky největším lupičem. Tak ta holka samá ruka samá noha byla zakletá v té urostlé ženské, poznala ho a mává mu na pozdrav.

„Pampeliška,“ přikývl „to se rozumí.“

„Člověče, to je ale náhoda.“

„To je,“ připustil.

„Co děláš? Jak se máš? Jsi ženatý? Máte děti?“ Bezděčně ustoupil před příbojem otázek. A než mohl aspoň na jednu otázku odpovědět, přišla zase s něčím jiným:

„Víš co? Co bys chodil do restaurace. Obejdi to,“ ukazovala mu, „za recepcí je takový kamrlík, uvařím ti kafe, taky to umím, a líp než v restauraci. No pojd'. Pojd', pojd'.“

To, čemu říkala Pampeliška kamrlík, byla úzká místnost jako odříznutá z chodby, otvor zakrytý závěsem vedl do recepce, jinak neměla místnost otvor žádný, žádné okno ani dveře, jenom u stropu větrák, který občas třásl plechovými pláty. V místnůstce stál velice úzký gauč a při zdi malý stolek a jedna jediná židle.

„Pozor,“ varovala Pampeliška, „na židli si nesedej, sedni si na gauč. Židli padá noha.“

Zapnula elektrický vaříč, stolek byl vlastně malá kuchyně, šálky, pytlík s cukrem, krabice se sušenkami, plechovka s kávou. Voda v konvici byla už připravená.

Pampeliška sypala kávový prášek do šálků, chystala sušenky a cukr a omlouvala se, jaký je tu stísněný prostor, ale neber si to tak, kávu mám dobrou, čichni si.

Ted' si mohl Pampelišku prohlédnout celou. Slušelo jí to. Modrá úzká sukně, slušely jí nohy i střevice na vysokém podpatku, ťukání podpatků do podlahy bylo důrazné a rychlé kroky oznamovaly, že je nemůže nic zastavit, jako se nedá zastavit čas posunovaný stejným tikáním hodin.

Tác se šálky, z kterých stoupala kávová pára, postavila na gauč a než se posadila, poodhrnula závěs v otvoru mezi místností a recepcí. Ve vestibulu se nic nedělo. Spustila závěs a řekla:

„Uši mám v pořádku, ale čas od času se musím podívat. A ted' vypravuj.“

Seděli vedle sebe, tác s kávou a sušenkami mezi sebou, Pampeliška se nad tác nakláněla, nastavovala kulaté zelené oči, tedy podle očí by ji poznal, nezměnily se, byly to oči, které ví, co je zapotřebí udělat. Záviděním hodné. Už od dětství. Sám býval na rozpacích, co je zapotřebí. Většinou měl dojem, že nic není naléhavě zapotřebí, nebo alespoň skoro nic.

Vyprávěl jí o svém životě jenom nejnudnější. Nepřestávala ho pobízet, řekni víc, ještě víc. Postupoval opatrně po tenkém ledě minulosti, aby se neprobořil a nenamočil, aby zůstal suchý, tak jak si přál před Pampeliškou zůstat suchý a nepomačkaný.

Požádal Pampelišku, vyprávěj o sobě. Byla dvakrát rozvedená. Prostě nenašla muže, který by ji ocenil. Neuvěřitelné, jak jsou muži přízemní. U žen se setkala s touhou rozkvést, víš, co tím myslím, vyhnat stonek s poupětem, které rozkveté, vysoký stonek. U mužů se setkávala spíš s touhou schovat se v nízké trávě, a co, prokrista s květem, tím na sebe jenom upozorníš a fik, někdo ti květ ušmikne a je po květu.

Poslouchal Pampelišku a v duchu s těmi muži souhlasil. Nahlas se souhlasit neodvážil. Pokyvoval hlavou, hm, hm, a vnucovalo se mu dětství, ten čas uzavřený a hotový, na kterém se nedalo nic měnit a proto nenutil k činnosti, čas, na kterém sis mohl v klidu pohovět.

„Pamatuješ si,“ řekl, ačkoliv to nesouviselo s Pampeliščinými rozvody, „pamatuješ si ještě ulici, kde jsme závodili v běhu?“

Ta ulice byla zarostlá trávou a byla daleko odtud, v jiném městě, ve městě, kde prožili dětství. Na závody v běhu rád vzpomínal. Skoro vždycky je vyhrál. I nad Pampeliškou.

„Jo, závody v běhu,“ řekla a zasnila se. Vylovila z paměti něco jiného. „Jednou, pamatuješ, jsi mě chtěl líbat. Jestlipak jsi na to nezapomněl?“

„Počkej,“ povídal, „nebylo to u vás na dvoře, v té staré kůlně?“

„V kůlně? Ne. Na konci ulice. U křoví, rostlo tam křoví. Nepotřeboval ses schovávat do kůlny, byl jsi odvážný,“ zasmála se obdivně.

Ponořil se blaženě do vlny obdivu. Dlouho už ho žádná žena neobdivovala. Panebože, snad opravdu tenkrát Pampelišku líbal. Co všechno cestou ztratil! A byl odvážný. Snad byl skutečně odvážný. Troufal si.

„A v manželství jsi šťastný?“ zeptala se znenadání.

Otázka ho zasáhla nečekaně, vězel ještě oběma nohama někde na konci ulice v lopuchových listech.

Pokrčil jenom rameny.

„To máš tak,“ povídala, „někdo se splete hned a někdo pozná, že se spletl, až po letech.“

Jak je moudrá, pomyslel si. Snad do něho vidí. Ano, jeho případ. Omyl poznáný po letech.

„Nejhorší je,“ pokračovala, „že je člověk po každém omylu víc sám. Rozumíš mi? Člověk si pořád víc uvědomuje svoji samotu.“

Můj případ, můj případ, jásal jí mlčky vstříc. Jak by jí nerozuměl.

„Báječné, že ses objevil. Zázrak,“ protáhla to slovo, co nejvíc mohla, aby ukázala, jak veliký zázrak se stal, když nic netušící vstoupil do vestibulu starého hotelu. „Děkuju ti,“ naklonila se přes ták s prázdnými šálky od kávy a políbila ho na tvář. Celá tíha zralého těla se vtělila do jediného lehkého nepatrně vlhkého polibku. Vstala, vždycky věděla, co je zapotřebí udělat. Vstala a odhrnula závěs do recepce. Ticho. Copak v hotelu nikdo nebydlil? Nikdo neměl chuť se vrátit do svého pokoje, nikdo z něho vyjít?

„Ani bych neřekl, že je to hotel. Takové ticho je tu.“

Vrátila se k němu, uklidila ták na stolek, teď mezi nimi nebylo už nic, žádná hranice, žádná přehrada.

„Tahle hodina je hodina ticha,“ řekla. „Pak začne být živo. Pracuju tady rok a každý den to bývá stejné. Víkendy jsou jiné, ale o víkendech tu většinou nebývám. Střídáme se. Nemám takový klid ráda. Jako po vyměření, nemám pravdu? Souvisí to asi s příjezdem vlaku. A taky – mám ráda kolem sebe známé tváře. A tady se všichni brzy stěhují. Pořád noví, pořád cizí.“

Ano, ano, souhlasil v duchu, svět je plný cizích lidí. I manželka je cizí.

„Štěstí, že můžeš pracovat na něčem, u čeho je výsledek vidět. Hotové domy a tak. Já dřepím v kukani, podávám klíče, a nic v kukani nevysedím.“

„Podceňuješ se,“ řekl, a pověděl to vlastně i sobě. Oba se podceňují. V něčem. Oba ve stejném klubu postižených.

Za závěsem se ozvaly hlasy. Pampeliška vyšla za recepční pult. Ozvaly se jiné a jiné hlasy. Podařilo se jí odskočit k němu jenom na chvíli.

„Borečku,“ řekla, „bydlím v nádražní ulici číslo sedm, garsonka v třetím patře. Moc ráda tě uvidím. V pondělí a v úterý jsem doma celé odpoledne i večer. Teďka začne večerní blázinec, neměla bych na tebe čas.“

„Dobře,“ vstal, „pěkně jsme si popovídali.“

Otřela se mu hladkou teplou tváří o tvář a maličko se k němu přitiskla kabátkem připomínajícím stejnokroj. Teprve teď si všiml, že nemá zlaté vlasy, jak mívala, ale že je má rudohnědé. Pampeliška.

Proklouzl z recepce kolem kufrů vyrovnaných před pultem, protáhl se hloučkem mužů a žen a na několik okamžiků si dopřál bezpečí otáčecích dveří, než ho dveře vyhouply na chodník.

Venku bylo ještě světlo. Po umělém světle v místnosti za recepcí očekával noc a místo noci ho objal den, podzimní den, nad kterým pohasínala modrozelená obloha. Není to dobré znamení? Po řadě dní, kdy dobrá znamení nepřicházela, byl ochotný, třebaže nebyl pověřivý, pokládat světlou oblohu a čirý chladný vzduch za dobré znamení.

Než se dostal domů, obloha pohasla. Jarmila už byla doma. V kuchyni se svítilo. Nepoužil výtah, vyšlapal schody nahoru v touze oddálit setkání. Moc dobrého si od něho nesliboval. Očekával výčitky, možná spor, Jarmilin pohled na události z jiného břehu než z břehu, na kterém stál on.

Našel ji v kuchyni, uplakanou, tichou. Neodvážil se zeptat, co se děje.

„Dneska máme studenou večeři,“ řekla. Čekal všechno, jen tohle ne. Věcné sdělení pronesené rozechvělým hlasem. Omlouvala se mu tím sdělením. Kde se v ní vzala potřeba omlouvat se? Proč plakala?

Posadil se ke stolu a vyčkával. Všiml si, že připravuje na talíře sýr a salám, krájela chleba. Zase měla ten pečlivý nehybný účes, zase jí domácí šaty obepínaly boky a dole jí odhalovaly nahé podkolení. Podkolenky se skotským vzorem. Zády k němu něco oplachovala ve dřezu.

Nejdřív přes šplíchání vody a cinkání příborů nebo co to vlastně tak dlouho myla, když už včera večer všechno umyla a oba obědvali v závodních jídelnách, nejdřív jí přes ten, podle něho zbytečný hluk, nerozuměl, a proto se jí zeptal:

„Co jsi povídala?“

Zatáhla kohoutek, voda přestala crčet. Opřela se dlaněmi o dřez, jako by se chystala dřez odsunout do zdi.

„Bojím se ti to povědět,“ řekla zřetelně rozkolísaným hlasem, který hledal jistotu.

„Jen mluv.“ Měl pocit, že zkameněl. Krev mu zkameněla, srdce mu zkamenělo, i svědomí.

Osušila si ruce, přenesla talíře s večeří na stůl a ještě se vrátila pro chleba. Když držela v rukou košíček s chlebem, zůstala stát zády k muži a řekla:

„Jsi mi strašně cizí.“

Takhle to tedy je. Položil vidličku, kterou už držel v ruce, zpátky na ubrus z umělé hmoty posetý oranžovými kytičkami. Jak ten ubrus nenáviděl! A Jarmila, proč se k němu obrací zády? Bylo mu, jako by se dostal do hry s pravidly, o kterých ho nikdo nepoučil. Anebo neměla hra žádná pravidla.

„Pojď se posadit ke stolu.“ Pokusil se o manželčinu věcnost.

Posadila se ke stolu.

„Tak co?“ zeptal se s nadějí, že uslyší něco, proti čemu by mohl bojovat.

Zachytil se pohledem na Jarmilině tváři, vybízel ji tím pohledem, aby konečně ukázala svoje zbraně. Místo toho zvedla ruku k ústům. Odkáže si? Ukazovala mu ruku s krátkými prsty a bílé pomlčky na růžových nehtech. Přitiskla si prsty ke rtům, snad se styděla za to, co se připravovala povědět:

„Jsi pro mě poslední dobou ten nejcizejší člověk na světě.“

Proti tomu nemohl bojovat. Máme podobný osud, bezděčně přikyvoval hlavou.

Všimla si jeho přikyvování a ožila. Promnula si oči. Pokládala jeho přikyvování za mužné uznání viny.

Ale muž nepřiznával žádnou vinu, přikyvoval s pochopením, že se oběma vytratila podstatná část toho, co je spojovalo. Už by byl nahlas vyslovil názor, že jsou na tom stejně. V poslední chvíli se zarazil.

Někde hluboko v něm se začínalo nespěle hlásit nové poznání. Že si možná tak docela cizí nejsou.

AŽ SE BUDEŠ VRACET
narazíš možná na zed' v místě,
kudy jsi kdysi prošel bez zábran.
Kdo všechno se podepsal do omítky,
a kolik nehtů strhalo plástve lišejníků
na živé maso zdi.
Za ní je všechno, jak bylo, lidé i věci,
ale pozorovat je smíš jen trhlinou ve zdi
jako lupou, která zvětšuje
do rozměrů pravdy.

Druhá manželka

Lítost

Plakáty hlásaly, že bude mít koncert v sobotu večer, ale on přijel v pátek, aby si prodloužil víkend a trochu si odpočinul. Jedenáctiletou dceru vzal s sebou. Musel ji vzít s sebou, protože její matka odjela do Jugoslávie na dovolenou, a také proto, že si dcera přála jet s ním na koncert a kromě toho také proto, že právě v ty dny neměl, komu by ji svěřil. Její matka, se kterou se před dvěma lety rozvedl, využívala každé příležitosti, jen aby mohla dceru ponechat aspoň nějaký čas v jeho péči. Byli rozvedeni, ale dcera neustávala spínat jejich osudy, kruh se znovu uzavíral, i když jiným a náročnějším způsobem.

Lázeňský hotel byl starý a chodba v druhém patře sladce voněla. Na schodišti ležel červený plyšový koberec připoutaný mosaznými konzolami, na odpočívadle stála vedle zrcadla v pozlaceném rámu melancholická palma a celá nádhera vypadala jako líčidlo na vrásčité tváři. Na dceru prostředí zapůsobilo.

„Je to tady jako...“ spustila, když stoupali po schodech do prvního patra, a začala vykládat obsah hry. Viděla ji v televizi. Vydržela vyprávět obsahy televizních her dlouho. Přestával vnímat, o čem mluví, a přijímal jen její mladý, vzrušením přeskakující hlas. Někdy se jí nepodařilo něco popsat, jak by si přála. Pomáhala si pravou rukou, jako by slova poletovala ve vzduchu a bylo třeba je chytat. Úplná Dana, její matka. Když byla dcera malá, nedovedla z nepochopitelného důvodu vyslovit svoje jméno. Eva. Říkala si Háva. Už tenkrát pomáhala výslovnosti rukou. Šermovala ve vzduchu prsty, a povědět Eva se jí nepovedlo. Začali ji sami říkat Háva. Zvítězila nad nimi. Tak nějak vítězí barbaři nad vyspělými kulturami. Háva uměla vítězit v malých soubojích i velkých bitvách. Konečně, také Dana se narodila proto, aby vítězila.

Na oplyšovaném schodišti, kde ho obletovalo dívčí bzučení hlasu jeho dcery, se v duchu – dneska po kolikáté – radoval, že vzal dceru s sebou. Bez ní by stoupal do pustého hotelového pokoje. Teď měl dojem, že ho zabydlela dřív, než do něho vkročí.

Malátná, vše objímající sladkost je doprovázela po schodech i chodbou k číslu jejich pokoje. Kde už něco takového čichal? Nu ovšem, v tom starém mlýně, jak jej chtěl před lety koupit, aby měli kam jezdit na víkendy. V mlýně se také rozvalovala umdlévající sladkost. Pak se ukázalo, že ten pach vydávají trouchnivé trámy a plíseň v podlaze. Sladký zmar. Cukr zániku.

Spokojený, že určil původ sladkého pachu, a spokojený se svými závěry, odemkl pokoj a přerušil Hávu. Ještě se nedostala se svým obsahem hry na konec.

„Princezno,“ oslovil ji, „vaše komnata.“

Okamžitě se zapojila do hry:

„Jen jděte napřed, můj princi,“ roztáhla do stran pomyslnou širokou sukni, chystala se k úkloně, ale nepovedla ji, napadla ji jiná role. „Běžte napřed, lokaji,“ prohlásila panovačně jako zlá princezna.

Vešel. Rozuměl jí. Od raného dětství chodívala na místa, která neznala, jako druhá. Netrpěla představou, že musí stůj co stůj objevovat. Vydávala se raději na cesty, kde před sebou viděla něčí záda.

I pokoj byl zanesen zmarnou sladkostí a smutkem, který se hromadí v hotelových pokojích jako stopa dlouhého průvodu loučení a rozchodů, nenaplněných přání a putujících starostí. Otevřel okno.

Háva se postavila vedle něho, dívali se z okna, dole se třepetala v odpoledním slunci zeleň lázeňského parku a přímo před nimi pleskal z kovového hříbu vodotrysk a jeho paprsky unášel každou chvíli vítr. Mezi stromy se objevovali lázeňští hosté. Prospali se po obědě a teď postrkování po pěšinách světlem a stínem postupovali ke kavárně na stráni.

„Líbí se ti tu?“ zeptal se Hávy.

„Ale jo,“ řekla. Neznělo to příliš jistě.

„Chtěla jsi se mnou, a jsi tady,“ pokusil se o obranu.

„Co budeme dělat?“ ukázala mu tvář plnou očekávání. Dlouhé rovné prameny kaštanových vlasů jí visely na ramena a splývaly na záda. Dodávaly jí vzhled zmáčené víly, která vynořila hlavu z jezera jen proto, aby se od mocného kouzelníka dověděla, jaká kouzelná průpověď ji vysvobodí z pochmurného údělu.

„Nejdřív bychom se mohli nasvačit,“ řekl.

„Moc svačit se nemá,“ poučila ho Háva.

„Pročpak?“

„Kvůli tloustnutí,“ řekla.

Objal pohledem její nohatý hubený zjev. Měla na sobě bílé šaty z úpletu s krátkou sukní a nic nenasvědčovalo, že by se o ni pokoušela ženská oblost. Nebo tím mínila jeho? Znal se až moc dobře, aby se nemusel prohlížet. Tu svoji hubenou postavu, která se klátila životem kupředu ohrožována každým silnějším ofouknutím.

„Dobrá,“ uzavřel s Hávou příměří, „dáme si něco lehkého.“

„Jahodovou zmrzlinu,“ řekla.

Na schodech jí podal ruku. Sestoupili do přízemí a Háva si vzpomněla na rozpovídaný příběh. Pokračovala a on, nechápající a šťastný, přikyvoval, dokud si toho nevšimla:

„Ale to přece neměl dělat, vyhnat psa.“

„Ne, to neměl,“ řekl.

„Proč tedy kýváš hlavou?“

„Ze soucitu,“ zalhal.

Zadívala se na něho zděšeně. Zase něčemu ze světa dospělých nerozuměla. A ona chtěla porozumět ve světě dospělých všemu. To, že není dospělá, pokládala málem za nemoc. Na čele jí naskočila vráska. Vyhladila se jí teprve, když se opět ponořila do svého vyprávění.

„Už bude brzy konec,“ oznamovala.

„Nemusíš s tím pospíchat,“ vyšel jí vstříc.

„Já nepospíchám,“ řekla přísně.

Byla to jeho chyba a věděl o ní, o potřebě vycházet vstříc někomu, koho máme rádi. Vycházel vstříc své manželce i dceři. Málokdy mu jeho ochotu ocenily. Naopak. Častěji jeho ochotu odpálkovaly, až zapadla jako míček do křoví, jen aby se na ni nemusely dívat, vzít ji na vědomí, ocenit ji. Manželka i dcera byly přesvědčené, že

jakékoliv vycházení vstříc, jakákoliv velkorysá pomoc, odhaluje a potvrzuje některou jejich skrytou neschopnost a porušuje jejich pečlivě udržované zdání dokonalosti.

Před dveřmi do hotelové restaurace pustil Evinu ruku a vstoupil první. Když ho v restauraci předešla, aby vybrala stůl, u kterého by chtěla sedět, objevil v její chůzi a pojednou střídmych pohybech novorozenou důstojnost dospívající ženy, ačkoliv k její dospělosti vedla ještě dlouhá cesta.

„Tady?“ řekla s otázkou, ale bez pochyb, že by si měli vybrat jiné místo.

Poddal se a posadil se ke stolu u okna, ke stolu pro dva, odkud bylo vidět ven na chodník a silnici a za silnicí na park s neklidným vodotryskem, stříkajícím chvílemi až na chodník.

„No,“ pokračovala dcera, „a pak mu nasadili želízka a odvedli ho. Ten ti koukal. Vůbec nečekal, že ho chytanou. A chytili ho a byl konec.“

„Hlavně že to dobře dopadlo,“ řekl.

„Dobře? Ale pro něho to přece dobře nedopadlo.“

„Já myslel na spravedlnost. Dobře že vyhrála spravedlnost.“

„Hm,“ neochotně připustila Háva. Něco nebylo v pořádku. Možná že držela palec tomu podvodníkovi.

„Byl hezký?“

„Kdo?“

„Ten podvodník.“

„Tati, ten ti skákal ze střechy na střechu, a potom sjel po hromosvodu, jo, ale dole byla řeka a on ji musel přeplavat a...“ Oči Hávě září, je nadšená, znovu rozsvěcí pohaslé obrazy. Podvodníci mají asi zajímavější život než žákyně, které musí být ve škole na začátek vyučování.

Vadilo mu, že Hávě září oči. Vykládal si svůj nelad tím, že se jeho dcera obdivuje podvodníkovi. To přece není v pořádku. Nesvědčí to o zmatené stupnici hodnot? Obdivuje rošťáka. Obdiv bývá předstupěň lásky. Nejdřív obdivujeme, potom se zamilujeme, a pak, pak třeba láska opadá, ale nikdy se mizení lásky neobejde beze stop, bez jizev a šrámů. Přál si Hávu před šrámy ochraňovat. Těžký úkol. A čím dál těžší. Jak bude stárnout, bude jí její mladě stará důstojnost namlouvat, že správné je jedině to, co si myslí ona.

Představa, že někde na světě žije kluk vytáhlý jako Háva, že ten kluk roste a jednou se s Hávou setká a stane se z nich dvojice, ho zneklidňovala. V přítomnosti se pořád někde připravuje budoucnost, se kterou se seznámíme, až před nás předstoupí.

Zahloubal se nad svou porcí jahodové zmrzliny. Háva nořila plochou lžičku do šlehačkové čepice a olizovala ji s mlsnou zdrženlivostí, aby si prodloužila čekání na růžovou rozkoš, které se oddá, až se dostane pod šlehačku.

Vrátil se k tomu klukovi. Roste si někde, aby nakonec potkal tohle stvoření lízající zmrzlinu. Nepoznaná souběžnost dvou osudů až k hranici, od které se počítá nový letopočet: chvíle, kdy jsme se poznali. Někde v něm ležel uložen také takový letopočet. Nepoužíval ho, stejně jako nepoužíval mohamedánského anebo židovského kalendáře. Až teď, když se zabýval Hávou a neznámým klukem, zableskl se před ním začátek letopočtu, od kterého počítal dny s Danou.

Poznal se s ní ve vlaku. Hovořili spolu, zatímco pod podlahou vagónu tlumeně bušila uhánějící kola. Neustávající pohyb poznamenal i jejich manželství. Zpočátku jezdila na jeho koncerty s ním. Ačkoliv piano měla ze všech hudebních nástrojů

nejméně ráda. Pokud tehdy mluvila pravdu. Co je pravdivé a co si jenom namlouvá, poznával často až po letech. Musela se podřeknout, aby poznal pravdu. Pouť za skutečným stavem věcí bývala únavná a vysilující. Zprvu chápal její rozpory mezi pravdou a výmyslem jako zábavnou hru. Později poznal, že to není zábavné, a ještě později, že to není ani hra. Všude narážel na rozpory.

„Na co myslíš?“ zeptala se ho Háva.

Převzala tu otázku po matce? Dana se ho také ptávala, nač myslí. Přála si proniknout za jeho mlčení. Sama na sebe neprozrazovala nic. Co prozradila, byly smyšlenky, skutečnost byla jiná.

„Na co myslím...? Na tebe,“ řekl. Věřil, že nelže, úvahy o matce se týkaly dcery.

„Na mě?“ Žasla. „A proč?“

„Otcové myslí na dcery,“ prohlásil neurčitě.

„Koukal ses rozzlobeně.“

„Snad ne.“

„Jojo,“ usmívala se. „Až budeme spolu sami, něco ti povím.“

Podíval se okolo sebe. Seděli v prázdné restauraci.

„Vždyť jsme sami,“ řekl.

„Já myslím vůbec sami.“

Nerozuměl, co „vůbec sami“ znamená. Ale je pravděpodobně vyšší stupeň samoty ve dvou, samoty vzácné, jakou znají jenom jedenáctiletá děvčata.

„Mám ti něco vyprávět?“ huhňala a převalovala v ústech zmrzlinu.

„A co kdybych ti vyprávěl něco já.“

„Povídej,“ dovolila mu blahosklonně.

„Když jsem byl starý jako ty, už jsem hrál dost slušně na piáno.“ Nebyl to nejlepší úvod. Sotva větu vyslovil, napadlo ho, jak je zbytečná. Mluvit o hudbě. Háva neměla hudební sluch stejně jako její matka. Jeho dcera vnímala pouze dusavý rytmus hudby z magnetofonového pásku. Rychle dodal, chtěl smazat dojem z první věty: „A četl jsem, hrozně moc jsem četl. Co čteš? Co jsi četla naposledy?“

„Tati, ty mě zkoušíš.“

„Nezkouším. Jenom mi pověz, co jsi četla naposledy. Jakou knihu.“

„Tu... jak ta paní...“

Samozřejmě, zase nečetla nic. Hloupá odpověď. Ale proč se jí při každém setkání ptá? Proč jenom chce, aby se mu podobala? Tahle bytost s jazykem růžovým od zmrzliny nikdy nebude hrát na piáno a nikdy nebude číst knihy, hudba a myšlenky knih jí nebudou nadlehčovat břemeno života, jeho váhu nasáklou ztrátami i zklamáním, kterým se nemůžeme vyhnout. Bylo mu jí líto. Tak mladá si určuje úděl. A její matka se v Jugoslávii převaluje na slunci, tmavé brýle v hrsti, zato na očních víčkách a na nose topolové lístky. Nikdy se mu nepodařilo proniknout do jejích myšlenek, když bez hnutí ležela a ležela. Nečetla, neposlouchala hudbu, pouze ležela a ležela. V prvních letech jejich soužití podkládal Daně myšlenky, které nikdy neměla. Říkal si: teď myslí na to, teď asi zas na to, předpokládal, že má obdobné myšlenky jako on, ale byl to omyl, jakého se dopouští zamilovaný, který hledá v milované osobě nějaký díl sebe. Krok za krokem docházel k poznání, že se mýlil. Sladká mlha z nich udělala manželský pár, pak opadla a objevily se ostré a velmi určité a jasné obrysy. Dana byla úplně jiná než jeho sen o ní.

S Hávou o matce nemluvil, vycítila, že mu o ní nemá podávat zprávy. Nepřál si, aby setkání s dcerou byla poznamenána matkou. Háva bystře odhadla svoje postavení a svoje příhody dovedla vždycky ustříhnout tam, kde by do nich nutně musela vejít matka.

Zaplatil zívajícímu číšníkovi zmrzlinu a vyšel s Hávou na procházku do ulic lázeňského města. Od té doby, co ji matka vzala s sebou do Berlína, tvářila se, že ji v žádném městě nemůže nic překvapit. Také matčin rys, zjišťoval rozmrzele. Jednou byl s Danou ve Stuttgartské opeře a od té doby, kdykoliv se hovořilo ve společnosti o opeře, dovedla nasadit výraz, jako by znala všechny zahraniční operní scény.

Šli spolu podél parku po široké cestě sypané pískem a Háva dávala najevo, že jde na procházku jen proto, že chce udělat otci radost. Dobročinná nálada ji doprovázela až k prvnímu velikému plakátu, na kterém byl ohlašován otcův klavírní koncert. Mlčky četla na plakátě otcovo jméno. Bylo také jejím jménem. Nečetla je poprvé, ale tady, v cizím městě, kde byla jenom s otcem, dostával plakát jiný význam. Brala na sebe odpovědnost, která je spojena s každou osobní slávou, brala ji na sebe s vědomím, že jsou tu dva stejného jména a že jsou odkázáni jeden na druhého.

„Jsi rád, že jsem tady s tebou?“ zeptala se.

„To víš, že jsem rád,“ odpověděl rozržitě. Sledoval, jestli není na plakátě chyba. Ludwig van Beethoven: Klavírní koncert č. 5 Es dur...

„Když jsem byla s tebou posledně na koncertě, bylo mi teprve deset. To jsem byla ještě malá holka.“

Změřil si pohledem její důležitost. Za poslední rok nabyla její důležitost na váze a nedovolovala jí, aby se pokládala za malou holku. Skutečně, je tomu rok, co s ním byla na jeho koncertě. Nemohl si vzpomenout, co tehdy hrál a kde.

Hávě naskočila mezi obočím malá vráska. Přemýšlet nebyla pro ni lehká věc.

„Budu ti moc tleskat,“ slíbila.

Náhlé spojenectví ho přinutilo, aby ji vzal kolem ramen a přitiskl k sobě.

Pokračovali spolu v cestě na konec lázeňské promenády. Písečná cesta vcházela do lesa, písek mizel pod přehozem spadaneho jehličí a cestu křížily mohutné žíly kořenů. Háva se bavila, přeskakovala kořeny sounož.

„Slibovala jsi, že mi něco povíš, až budeme spolu sami. Vůbec sami,“ řekl.

„Mhm.“

„Jsme teď spolu vůbec sami?“

„Mhm,“ přeskočila obzvlášť tlustý kořen.

Zeptal se jí na její tajemství vlastně proto, že nevěděl, o čem by si s ní měl povídat. Ale teď, když váhala a otálela, začal naléhat, toužil proniknout do jejího tajemství, jako by na tom kdovíco záleželo.

Zastavili se před můstkem přes kamenitý potok. Hraniční čára. V životě jsou taková místa. Některé schodiště, nároží, druhá strana ulice, okraj lesa, křižovatka pěšin, spousta míst se může stát hranicí mezi tím, co bylo, a tím, co bude. Háva si zřejmě zvolila za hranici ten most.

Stála, špičkou sandálu okopávala drn u cesty a řekla:

„Já jsem se zamilovala.“

Zvedla oči k otci, pomalu, tázavě, připravena bránit svoji představu dospělosti.

Pozoroval ji ohromený, ne obsahem jejího dětského vyznání, ale způsobem, jakým to řekla, pomlkou po slově „já“, odstínem hlasu, melodií té věty, která zdůrazňovala nezvratnost výroku.

Uviděl sám sebe, jak vstává od klavíru, aby si dopřál krátkou přestávku, nacvičoval tenkrát Beethovenův koncert pro klavír a orchestr č. 2 B dur, noty leží na klavíru a za nástrojem veliké okno s výhledem do zahrady, zahrada patřila k vile, kterou si najali, a v pozdním odpoledni byla celá popsaná dlouhými stíny. Uviděl sám sebe, jak vychutnává zeleň zahrady, modrý vlažný vzduch, pohodu odcházejícího dne, cítil křídla, která člověk v sobě nosí, ale jen málokdy se mu podaří rozkřídlit je, a uviděl také Danu, jak si vybírá místo, kde mu sdělí něco důležitého, hranice byl okraj koberce, zastavila se a řekla se stejnou pomlkou jako Háva:

„Já jsem se zamilovala.“

A pak překročila Dana hranici koberce, přešla na parkety, a všechno bylo jiné než předtím, svým sdělením dostala sebe i jeho na druhou stranu hranice.

Vrátil se k Hávě. Čekala, co řekne jejímu prozrazenému tajemství. Chtělo se mu zavolat: nesmysl. Místo toho se zeptal odevzdaně:

„A do koho?“

„Ty ho neznáš. Učí se na kytaru.“

Učí se na kytaru. Podstatný rys jeho povahy. Vzkročil na můstek, přešel ho, Háva se loudala za ním. Překročili hranici.

„No a?“ řekl na druhé straně můstku.

„Myslela jsem, že bys to měl vědět.“

Měl bych ji pochválit, že má ke mně důvěru, říkal si, a nepochválil ji. Mohl bych jí povědět, že se ještě mockrát zamiluje. Mohl by se pokusit zlehčit toho začínajícího kytaristu. Nic z toho neudělal. Sesypávala se na něj lítost, zasypávala ho, tísnila ze všech stran, nemohl se z té hromady lítosti vysvobodit. Litoval, že se dcera podobá matce, litoval, že jí nemůže předat prospěšnou radu. I kdyby takovou radu znal, obrátila by ji, aby zase mohla poslouchat jen sebe. Litoval svoji bezmocnost. Litoval sebe.

Položil Hávě ruku na rameno a řekl:

„Vrátíme se do hotelu?“

Obrátili se, přešli opět můstek, ale na druhé straně hranice se svět změnil. Jen málo věcí trvalo na svých místech.

„Povím ti, jak hráli v televizi o tom věžňovi,“ nabídla se dcera.

Přisvědčil. Proč ne? Nechal ji vyprávět a přemýšlel o Daně. Člověka, do kterého se Dana zamilovala, znal. Byl si s ním dost blízký. Čím se tedy přeměřuje vzdálenost od člověka k člověku? Když Dana vyslovila jméno toho muže, myslel si, že je to vtip.

Háva vyprávěla o žaláři a o vězni, který se připravuje na útěk ze žaláře. Dlouhé šikmé paprsky prodlužovaly stíny stromů i domů, něco se s pozdním odpolednem vracelo. Lítost našťastí začala opadávat. Jako tenkrát, když se dověděl jméno svého soka. Pokud to byl sok. V těch dnech se už nemohli s Danou v ničem shodnout. Sám pomýšlel na rozchod. Jenomže popud přišel od ní. A to pokládal za krivdu. Za prohru.

Háva se dostala ve vyprávění televizního seriálu teprve do poloviny, a byli zase v hotelové hale.

„Nezlobíš se, že ti to teď nedopovím?“

„Ale ne.“

„Zůstanu tady a prohlídnu si časopisy,“ řekla.

Odešel nahoru sám, a když se na schodech ohlédl, seděla Háva zabořená do klubovky. Červený plyš koberců, naleštěná mosaz, palma, nové prostředí ji těšilo. Líbilo se jí líčidlo, pod kterým tiše a sladce trouchnivěla minulost.

Za půl hodiny sestupoval k večeři. Háva se ještě bořila do křesla, ale vedle ní stál kluk, stejně starý jako ona, a živě se bavili.

Háva spatřila otce, vyhrabala se z koženkového doupěte, kluk jí něco řekl a zmizel.

Usadili se u stejného stolu jako odpoledne.

„Senza kluk,“ řekla Háva.

„Kdo?“ zeptal se.

„Ten v hale.“

„Aha.“ Sáh po jídelním lístku a pátral, kolik lítosti mu zbývá, kolik lítosti ho stísňuje. Kupodivu žádnou nenašel.

Postrádal ji, a začalo mu být té ztráty líto.

ČETL JSEM V ČÁRÁCH na tvé dlani
vlasové písmo příběhu,
který jsi mi zapomněla povědět,
zápis už byl vetchý,
kdo si ho povšimne,
mládí čte raději v přítomnosti.
Ale mezi dneškem a zítřkem leží
kamenitý svaz toho, co bylo,
a padající vlas příběhu
může rozhodnout,
jestli tě zasypou polibky
nebo lavina.

Třetí manželka

Samota

Bylo to jako čekání na zázrak. To ticho. Takové ticho před něčím, co se stane. Nikdy by nevěřil, že v bytě obklopeném jinými byty, uprostřed panelového činžáku, může vybuchnout taková nálož ticha, ohlušující, znepokojující. Jejich byt zatajoval dech. Bylo to přímo hmatatelné.

Už dávno nebyl v bytě sám. Tím to bude, říkal si. Ticho, které propuklo, znamenalo vlastně nepřítomnost jeho ženy. Ztrátu něčeho, nač byl touhle dobou zvyklý, šramocení v kuchyni, přecházení v koupelně, obracení listů v časopise, překvapivé, často zbytečné otázky, kterými se s manželkou jeden na druhého obraceli, jen aby porušili jednotvárné šumění času. Dcera odešla na studie do Prahy, syn do internátu. Bývali s ženou sami. Ale teď byl sám.

Slunný den neustupoval z ulic ani z rozpálené oblohy. Modrý, prašný, povadlý nepřestával zatínat dlouhé ostré stíny stromů do chodníku na protější straně ulice.

Kolik máme hodin? Podíval se na zápěstí. Bylo šest. Teď začínal manželčin abiturientský sraz. Po dvaceti letech. Jestli se jí podařilo chytit autobus, vstupuje právě do haly hotelu Slunce. Na stěnách tmavé dřevo, od stropu visí skleněné střechy, ozářené zevnitř žárovkami. Abiturientský sraz, prosím, račte do salónku vlevo. Mají tam úslužného číšníka. Znal ho, scházel se se svými spolužáky ve stejném salónku.

Jeho žena vchází poslední. To bylo chytré. Jenomže nikdy nevěděl, jestli to, co pokládal za chytré, udělala manželka úmyslně nebo náhodou anebo jestli v ní pracuje šestý smysl, který pro ni vybírá nejvýhodnější postup. Ten, kdo přichází poslední, vzbuzuje největší pozornost. Jsou mu obvykle vděční, že přece jen přišel, když už nedoufali. Manželka přichází v poslední minutě, v poslední vteřině. Vchází na svých stále hbitých nohách, zdráhavě, jako by si nebyla vědoma své pružnosti, a dá-li se to tak říci: svého úspěchu. Ještě si na úspěšnost nezvykla. Od doby, co spolu studovali práva, se toho hodně změnilo. Nedostudovala, vdala se za něho a přišly děti. On dostudoval. Když děti odrostly, našla si zaměstnání a rychle v něm postupovala. On trčel ve svém podniku stále na stejném místě. Ludmila se pustila do dokončení práv. A podařilo se jí to. Jednoho dne došlo k tomu, čeho se obával. Jejich příjmy se vyrovnaly. Hle, kůň, který se v dostihové dráze opozdil, dorazil do čela skupiny.

Doposud se nevyrovnala se svým novým postavením v rodině, ale on už byl donucen upustit od některých svých zvyků. Nemohl před ženou naříkat na práci v podniku. Ona nenaříkala na svou. A jenom ti, kdo jsou stejně postiženi, mohou být spojenci. Kdykoliv vykládala o nějakém sporu, který se jí podařilo úspěšně ukončit, snažil se jí vyprávět také o něčem, v čem se dalo vylovit zrnko úspěchu a kde hrál nějakou roli. Ale podobných rozhovorů nebylo mnoho. Vycítila chatrnost jeho vítězných tažení? Přála si nedotknout se ho? Kdysi mu přece obětovala svoje studium a tohle nebyla ani oběť. Raději se ptala na bezvýznamné věci. Nebo se bavili o dětech.

Kolik máme hodin? Šest deset. Čas se zastavil. Za oknem se stíny nehýbaly ze svých míst. I ticho stálo na místě nepohnutě. Samota zkameněla.

Vždycky se bál samoty a teď si ho samota chytila. Když byl malý, ztráceli se mu rodiče jednou týdně do tanečních pro pokročilé. Za těch nekonečně dlouhých večerů, kdy se mu nedařilo usnout, sedávala u něho podřimující babička. Prožíval tehdy hodiny krutého osamění, ačkoliv měl babičku na dosah ruky. Bez matky se cítil sám. Taneční pokládal za zbytečnost a zvláštní druh nespravedlivého trestu, který si rodiče na něho vymysleli. Oplácel jim to. Trestal je svou nespavostí. Usilovně se udržoval v bdělém stavu, dokud se rodiče zase v ložnici neobjevili a nevysvobodili klímající babičku.

V Praze, u babičky, někdy tam přespával, číhala jiná samota. Babička bydlela v pátém patře v jednom jediném pokoji a všecko, co jí patřilo, měla kolem sebe, nábytek a věci ji objímaly, tulily se k ní. Ne, tady se necítil sám, i když tu nebýval s matkou. Večeřival s babičkou u kulatého stolu pod zeleným látkovým lustrem. Rád na ty večere vzpomínal, na útulný prostor měkce zmenšený kruhem světla. Samota číhala venku. Jakmile přistoupil k oknu, už na něho útočila. Hluboký prostor viděný z pátého patra byla propast, z které číselna samota strašlivá a bez konce, plná osamělých světél. Pustinami ulic bloudily přízraky, Odbíhal od okna k jistotě stolu a babičky. Temná propast samoty ho zavalovala úzkostí a zároveň ho neodolatelně přitahovala. Kolikrát v životě si vzpomněl na babiččino okno odhalující nekonečný smutek samoty. Ničivé síly člověka odpuzují i přitahují. A samota byla pro něho vždycky spojena s představou postupujícího sebezničení.

Nečekal, že ho trochu osamění, a k tomu ještě se sluncem za okny, přivede k tak těžkomyslným úvahám.

Navštěvovaly ho i jiné osamělosti. Jak byl na vojně a v noci stál stráž sám pod vysokou oblohou s rozsypanými hvězdami, které se v pustině mrazivého vesmíru chvěly a čekaly, až jim někdo dá smysl. Klouzal na okoralých podrážkách po prvním sněhovém poprašku toho roku, mezi vojenskými skladišti tam a zpět, tam a zpět, poctivě a marně přeměřoval nepatrným měřítkem vesmírnou dálku. Oddechl si, když ho na stráži vystřídali.

Jednou musel zůstat v podniku přes čas, dokončoval naléhavou zprávu. Skončil práci a vstal od stolu. Bylo pozdě. Venku narůstala noc, prošla okenními skly a zastavila se teprve na hranici, kam dosáhla záře stolní lampy. Napadlo ho, že je v rozlehlé budově sám a že na druhém konci sítě temných chodeb sedí za skleněnou stěnou jediný člověk, vrátný. Vyrázil ze svých čtyř stěn a ve spěchu, který mu svazoval nohy a tiskl hrdlo, se hnál chodbami k východu.

Doma děti spaly, kolik je to už let, jenom manželka byla vzhůru, četla a čekala na něho. Váhal, má se jí svěřit se svou úzkostí, když už opadla? A pak se jí mezi sousty pozdní večere svěřil:

„Lído, to ti bylo zvláštní... v tom tichu a samotě... měl jsem pocit, že se něco stane.“

„Ale prosím tě,“ odpověděla mu. Tehdy jí ještě nestoupalo sebevědomí, ani tajně, ale nikdy neztrácela věčný pohled. Cokoliv se dalo rozumně vysvětlit, pokud si dal člověk práci. Život byl pro ni křížovka, kde se do prázdných polí dosazovala potřebná písmenka. Tajenka nakonec musela vždycky vyjít. Vnášela klid do jeho neurčitých úzkostí. Byl jí za to vděčný a nutil se uvěřit jí.

Jenomže teď tu nebyla, a k tomu, aby se necítil sám, potřeboval Ludmilu, stejně jako v dětství potřeboval k tomu, aby nebyl sám, matku.

Došel pokolikáté opět až do kuchyně a vracel se nazpět ke gauči v obývacím pokoji. Krajina kolem se nezměnila: dřez, stůl, židle, v chodbě stojan na deštníky, nad ním zavěšené kartáče a lžice na boty, pootevřené dveře do koupelny a zase koberec s ošlapaným rohem, židle, stůl, gauč. Zastavit, stát. Čelem vzad. Pohled do okna. Modrá obloha v slunečním lesku.

V půl sedmé marné pochodování vzdal. Převlékl se a opustil tichý byt v naději, že v bytě zamkne samotu. Vydal se do hostince za rohem. Chodil sem zřídkakdy. Sotva ho tu znali.

Postavil se k výčepu. Byl pátý v řadě, která čekala na pivo. Pultíky na vysokých nohách, u kterých pijáci postávali, byly pokryty půllitry. Z výparů těl, piva, cigaretového kouře a řečí, měly smysl?, se mu udělalo mdlo. Když se dostal v řadě na třetí místo, ustoupil a začal se prodírat mezi zády postávajících pijanů k zaskleným dveřím do hostinské místnosti. V lokále bylo snesitelně. Dokonce tu byly neobsazené stoly. Vybral si nejvzdálenější od dveří. Šikmo proti němu kmitala televizní obrazovka. Záznam automobilového závodu. Lidé kolem stolů zvedali hlavy k televizoru, umístěnému vysoko na stěně, a mlčeli, jako by z výše přijímali závažné poselství. Bzuí, bzuí – hnala se auta jedno za druhým přes obrazovku.

Zamával na číšníka. Číšník měl na sobě bílou košili s ohrnutými rukávy a černé kalhoty oblyskané u kapes a u příklopce. Tvářil se lhostejně, ale to byla jenom maska. Pod lhostejností byl ve střehu nepřítel. Nechal číšníka dojít až ke stolu a teprve pak objednal pivo.

„Bohužel,“ řekl číšník spokojeně, „pivo jen k jídlu. Samotné pivo dostanete u výčepu.“

Když si představil výčep, raději požádal o jídelniček. Číšník ohrnul ret a odploužil se pro lístek.

Neměl hlad a neměl ani žízeň, měl jen potřebu vyplnit zející prázdný prostor, kam se jako dítě díval z babiččina pátého patra. Vybral si knedlíky s vejci, nejlacinější jídlo, a když mu je číšník přinesl, jedl pomalu, aby zaplnil činností co nejdelší čas. Našel dokonce zvláštní zalíbení v tom, jak s rozvahou bořil zuby do opečené kůrky, jak se dostával do měkkého jádra rozkrájeného knedlíku. Člověk příliš rychle jí a nemá čas se starat o to, jak jí, zamyslel se. A proč jí rychle? Poněvadž ho neopouští strach, že by mohl kvůli jídlu něco zmeškat. Pospícháme, abychom nezmeškali, co je v dálce, a přitom zmeškáváme to, co máme nablízku.

„Promiňte.“ U jeho stolu se objevil muž. Cizí muž. „Promiňte, máte tu volno?“ Přikývl.

„Víte, nerad večeřím sám,“ řekl neznámý. Měl protáhlý obličej, šedivé vlasy a odřený límeček košile. Nad rozepnutým límečkem se mu pohyboval ohryzek. Muž působil truchlivě. Ale jako lék proti samotě se dal použít i on.

Představil se. Nesrozumitelně. Nebyl zvědavý na jeho jméno, co se jmény?

Příchozí vzal do ruky jídelní lístek, mlčky v něm četl a znenadání prohlásil:

„Lidé, kteří večeří sami, jsou většinou nešťastní.“ Poslouchalo se to jako zákon. Zabýval se svými knedlíky s vejci a nemohl než v duchu přisvědčit. Šťastný právě nebyl.

„No vidíte,“ řekl cizinec, jako by zaslechl jeho souhlas, „jste ženatý?“

Nějaká síla ho donutila odpovědět:

„Ano.“

„Já taky,“ řekl cizí muž, „a podívejte, máme ženy, a přece se scházíme sami u stolu v hospodě.“

Ne, tak to není – chtělo se mu odporovat, a hned si to zakázal. Tak prudký odpor by v jeho protějšku vzbudil jenom podezření, že lže. Přezeneš obranu, třeba v dobrém úmyslu, a usnadníš vlastně jenom vydatnější útok. Měl s tím zkušenosti.

Přiloudal se číšník.

„Hovězí na česneku,“ objednal si host. Vyčkal, až se číšník dostatečně vzdálil, a pokračoval:

„Má to ovšem svoje výhody. Manželka česnek nesnáší a já ho rád. Doma bych nikdy nic na česneku k večeři nedostal.“

Uznal za vhodné něco povědět. Také proto, že knedlíky s vejci dojedl, a neměl, čím by se zaměstnával. Řekl:

„Stejně, až přijdete domů, budete...“ nevěděl si dál s větou rady. Vonět? Dá se říct o česneku, že voní?

Jeho protějšek se usmál:

„Nebude nic cítit. Není doma.“ Odmlčel se a vyčkával, jestli dostane otázku. Nakonec si odpověděl sám: „Není doma už rok. Odešla do jiného města.“ Zase čekal, a když se nedočkal otázky, dodal: „Snad to znáte: malá trhlina ve skle, maličké prasknutí. V broušené sklenici to ani nepoznáte.“ Zvedl hrst, jako by v ní držel sklenku, a otáčel jí, pozorně si prohlížel vzduch nad sevřenými prsty: „Točíte s ní, koukáte, a vůbec nic nevidíte, je krásná, nepoškozená, říkáte si.“ Spustil pěst na stůl. „A ouha. Nebyla nepoškozená, jenom jste se nedokonale díval. Jednoho dne se vám sklenice rozpadne v prstech. Malá trhlina zapracovala.“ Odmlčel se znovu, aby dal důraz vyhlášenému zákonu: „Malé trhlinky, zkáza velkých věcí.“

Sledoval toho proroka na druhé straně stolu a začínalo mu být nevolno skoro jako ve výčepu. Ty jeho všední pravdy! Nedaly se vyvrátit právě proto, že byly všední. Ale způsob, jakým je přednášel, budil neklid a nejistotu. Zřejmě ty pravdy nepřednášel poprvé. Lepil je jako nálepky na lidi, které potkal, na lidi, kteří si žádné nálepky nepřáli, a přece s nimi pak odcházeli. Kdo dal tomu člověku právo, aby lepil svoje nálepky, na koho se mu zlíbí?

„Kolik myslíte, že mi je?“ řekl cizí muž. Právě mu číšník donesl hovězí na česneku. Muž vtáhl do sebe zhluboka páru z teplého pokrmu a chabě se usmál. „Není mi čtyřicet,“ řekl, „a podívejte,“ hrábl si do šedivých vlasů. Chopil se nože a vidličky. „A víte, co je ta trhlina? Ta neviditelná trhlina? Cizí mužský, o kterém nevíte.“ Začal krájet maso. Než donesl první sousto k ústům, vydal další zákon: „Nejvíc nás ohrožuje to, o čem nevíme.“

Neměl chuť toho člověka dál poslouchat. Neviditelná trhlina! Ať si to nechá pro někoho jiného. Zaplatím a odejdu.

Zatímco mával peněženkou na číšníka, pocítil někde, a nemohl ani sám sobě popsat kde, poranění, nepochopitelné, jako když objevíme na noze šrám, a nedovedeme si vysvětlit, proč se tu ukázala krev. Někde v něm, nebo na něm?, se otevřela rána a její tupá bolest překryla i jeho osamění. Co s tím dál?

Když zaplatil a odcházel, ohlédl se a zjistil, že se ten cizí muž za ním dívá. Copak mu ještě chtěl povědět, co měl v záloze, jaké nálepky a zákony?

Prodral se výčepem na chodník. Někde za domy zapadalo slunce a staniolová obloha zrcadlila jeho záři. Stíny na chodníku zmatněly. Došel k domu, kde bydlel. Nedočkavý milenecký pár zaujal před domem postoj, který mu naléhavě připomněl, že se v lásce utkávají dvě těla. Nebylo to právě to, co by si přál ve svém postavení vidět. Přešel raději vchod do činžáku a zamířil k parku, kde sobotní večer vypouštěl plaše, jako na zkoušku, z hloubky tmavnoucích houštin vlašný travnatý dech. Den klouzal ke svému konci se zataženou brzdou, zato poranění, které ho zasáhlo v hostinci, rostlo rychle.

Procházel parkem, míjel lavičky s dvojicemi. Dvojice, samé dvojice. Svět začínal tam, kde byly dvojice, zanedbatelní jedinci se touhle dobou v parku nevyskytovali. Pronášel svou osamělost na písčité cestě jako hanbu. Vrátil se. Zamilovaný pár před domem už nestál. Ve výtahu, v těsném důvěrně známém prostoru s nápisy vyškrábanými dětskými nožíky, našel odvahu přiznat si to. Vždyť já žárlím! Takový nesmysl! Blížím se čtyřicítce a zmocnila se mě žárlivost.

Odemkl. Byt pozbyl svoje vyčkávavé ticho a naplnil se drobnými zvuky. Přicházely ze všech stran, stoupaly do něj podlahou, klesaly do něj stropem a prolínaly stěnami. Prudce rozlité smích, tep chladničky, dětské kvílení, zaskřípění, cinknutí... Prošel vesmírem rozsvěcovaných a pozhasínaných zvuků ke křeslu a spustil se do něho. Odtud měl na ni výhled. Na svoji manželku. Na Ludmilu. Usmívala se na něho z alpakového rámečku. Fotografie stará osmnáct let. Překvapila ho s ní. Ani se moc za ty roky nezměnila. V úsměvu ukazuje bílé zuby a u pravého koutku se jí dělá malá vráska. Usmívá se jako v rozpacích. Vystrašeně, nebo plaše? Měli tenkrát starosti. Tušila, že nechá studia. Rozhodla se k tomu po důkladné úvaze, ale někdy rozhodne za člověk rozum, a cit ho strhává na jinou stranu.

Na fotografii byla Ludmila, jak ji znal, jenomže dneska by se tak plaše nedívala. Proměnila se. Manželství je vůbec pouť plná proměn. Když si vzpomene na jejich rozpočet v prvních letech! Na jejich výlety s dětmi, kdy hlídali každé vydání. Jak se vraceli večer z lesa prohrátí sluncem a jak Ludmilina pleť vydechovala teplo a jehličí i v noci, kdy ji vzal do náručí. I jejich milování se za ta léta proměnilo. Nepřekvapovalo velkými vynálezy, vycházelo z porozumění a souhry a jestliže došlo někdy k malému objevu, vracely se jim v něm všechny veliké objevy jejich objetí, jako se paprsky sbíhají v oku zvětšovacího skla v oslnivý bod schopný vyvolat požár.

Žárlivost. Nesmysl. Po tak dlouhém období porozumění, kdy jeden před druhým nic neskrývali. Ludmilina ústa na fotografii se na něho usmívala plaše a vytrvale. Jednou, v dobré náladě při láhvi vína se jí svěřil se svým prvním milostným dobrodružstvím. Jmenovala se Eva a bylo jí jedenáct let. Sázel se s ní o něco, a Eva mu slíbila pusu, když sázku s ním prohraje. Prohrála a musela splnit, co slíbila. Stála za drátěným plotem v sousední zahradě a našpulila rty do jednoho oka drátěné sítě. Přitiskl se bradou a nosem k drátu a při polibku číchal kov a rez. Polibek trval dlouho. Ale ne mou vinou – omlouval se.

Snad jí příhodu neměl vyprávět. Ovšem, jeho příhoda byla jenom vklad. Bez něho by se nedověděl její první příběh.

Bylo jí tenkrát asi šestnáct. Šla se spolužákem do biografu. Na rozdíl od manžela, nepamatoval si ani příčinu sázky u toho drátěného plotu, pamatovala si spoustu podrobností i film, který hráli. Z biografu se vraceli za tmy, byl podzim, mlha a zvláštní nálada, jaká bývá za tmy, byl podzim, mlha a zvláštní nálada, jaká bývá po

filmu s dobrým koncem, kdy máš chuť dobrý konec ještě rozmnožit vlastním přičiněním. Spolužák ji doprovázel domů. U jejích dveří, v mlze a šeru, jí řekl:

„Dala bys mi pusu?“

Děvčata z její třídy se líbala s kdekým a pořád, polibek jako pozdrav, jako poděkování. O ní všichni věděli, že se nelíbá. Ten film, podzim a mlha, milá nálada po dobrém konci filmu smíšená trochu se smutkem, že se dobrý konec netýká mne... Nastavila mu rty.

„A jaké to bylo?“ zeptal se jí jako zpovědník.

„Tak tohle si nepamatuju,“ řekla, „všechny podrobnosti si pamatuju, film, počasí, i šaty, co jsem měla na sobě, ale tu pusu si nepamatuju. A víš, co si ještě pamatuju? Jak stojím v koupelně a prohlížím se, jestli na mně ta pusa není k poznání. Hlouposti, ale já byla taková divná.“

Myslel si, že mu chce zatajit svoji radost z polibku, jeho chuť anebo objetí toho kluka. Vyzvídá, ale nedověděl se nic. Ztráta paměti, náhlá, přechodná. Je to možné? To políbení v mlze ho zneklidňovalo, než na ně zapomněl. A při pohledu na její rty, na malou vrásku v koutku úst, se mu neklid vrátil. Co znamenala ta vráska? Komu se posmívala?

Setmělo se. Než usnul – to ten nezvyk pít pivo – napadlo ho, proč se Ludmila před odchodem neobvykle dlouho česala. Spolužák, o kterém od té doby nemluvili, se pravděpodobně zúčastní abiturientského večírku také. Že ho to nenapadlo dřív! Už při Ludmilině večírku po patnácti letech. Býval si dřív manželkou tak jistý! Teprve před pěti lety začala stoupat a neměla dostudováno – a neměla stejný plat jako on...

Poprvé se probudil v půl jedné. Nevěděl, kde je a co se děje. Křeslo, pohodlné na posezení, se na spaní neosvědčilo. Změnil polohu a řekl si: ještě půl hodiny. Ludmila chodila z abiturientských srazů v jednu hodinu. Jinak jí nejel autobus. Musela by pěšky, a to bylo pěkně daleko. A v noci! Nikdy nepřijela taxíkem. Šetřila. Je také možné, že dneska šetřit přestane. Vydělává, pročpak by si nemohla dopřát taxík?

Podruhé se probudil ve dvě hodiny. Sotva rozeznal na zápěstí svítící číslice, vyskočil z křesla, jako by ho někdo zavolal. Neměl rád neobvyklé události a tohle bylo neobvyklé, až ho z toho rozbolela hlava. Nebo se hlásí krční obrátle? Křeslo skutečně nebylo pohodlné. Kdyby se v něm pár hodin nepovaloval, ani by na to nepřišel. Podívejme, jak čas mění naše poznání. Do včerejška měl dojem, že je to nejpohodlnější křeslo. Vynořil se před ním protáhlý obličej stolovníka u večeře. Jeho zákony. Jako by řekl: Dlouhé trvání přináší nové poznání.

Svlékl se do půl těla, našplíchal na sebe vodu a ulevilo se mu. Pohyby nebo studená voda způsobily, že ho přestala brnět hlava. Osušil se, znovu se oblékl a uvažoval, co podniknout. Má jít manželce naproti? Mohli by se minout. Třeba opravdu přijede taxíkem. Zmocnila se ho bezmocnost skoro tak silná, jako byl na počátku večera pocit osamělosti. Dům ztichl, drobné zvuky odumřely, ulice oněměla. Mezi druhou a čtvrtou celý svět oněměl. Ticho bez očekávání. Otrásl se.

Šel pátrat do ledničky. Napil se mléka, mělo trpkou chuť. Váhal, jestli by si neměl zapálit cigaretu. Rok nekouřil a zapálit si znamenalo pro něho zběhnout. Na druhé straně mohlo kouření nabýt podobu trestu. Vidíš, nepřišla jsi včas, nemohl jsem si pomoci, musel jsem, zkrátka musel jsem zase začít s kouřením. Ovšem, nebylo příliš jisté, jestli by kouřením Ludmilu potrestal. Třeba se už o jeho život nebojí, třeba je jí

jeho zdraví lhostejné. Pro ženu, která se nevrátí z abiturientského večírku ani v půl třetí ráno, může hromada věcí, které jí ještě včera připadaly důležité, ztratit cenu.

Nezapálil si a nastoupil pochod, svůj starý pochod od kuchyňského dřezu ke gauči v obývacím pokoji, pěkně přes chodbu, kolem koupelny raz dva, raz dva a zase čelem vzad.

A co když se stalo neštěstí? Každou chvíli se srazí autobus. Nebo taxík. Anebo auto vjede do chodců na chodníku. Zveličoval případy černé kroniky, které přečetl za poslední léta. A všechna ta neštěstí se mu zdála méně pravděpodobná než nevěra.

Pochodoval bytem a na druhém konci města pozoroval neuvěřitelné obrazy. Ludmila v neznámém hotelovém pokoji, a v posteli ležel cizí mužský.

Musel se zastavit, jak ho představa zaskočila. Ludmila přecházela bosá v neznámém hotelovém pokoji, pružná a lákavá, a shledávala svoje punčochy, prádlo a šaty rozházené po ohmataných hotelových židlích, hluše si přitom popískávala, neuměla totiž pískat, jenom si labužnický posykovála, byl to výraz její spokojenosti, byla si vědomá, že je na ni hezké pokoukání, jak tu běhá sem tam polonahá před unaveným, a přece obdivným pozorovatelem nataženým v posteli, kde se na pelesti lepí prsty na vrstvě smogu, který ulpěl po tolika shořelých, marných a lehkomyšlných tajemstvích.

Znovu se dal na pochod. Vydržet, musím vydržet, poroučel si. Záleželo na jeho pochodu? Na čem záleželo?

Otevřel okno. Do pokoje vpadl vzduch ochlazený blížícím se ránem, pročesaný parkem, který měl v noci větší svobodu než ve dne a mával zelenými křídly přes jezy střech, utopený ve tmě a tím víc přítomný.

Zhasl v obývacím pokoji světlo a pátral v ulici po nějakém znamení, že se Ludmila vrací. Náhle zhasla nad chodníky všechna světla. Konec hry. Nadcházející neděle se rodila ve tmě černé a husté a spojila domy s oblohou. Konec, opakoval si, konec.

Nezažil už jednou něco takového? Samozřejmě. Děti byly ještě malé. Ludmila slíbila, že vypomůže místním ochotníkům ve hře, kterou chystali. Aspoň jednou za týden uniknout domácnosti a dětem. Schvaloval jí to. Uložil děti a čekával na Ludmilu u otevřeného okna. Ale nikdy nepřišla pozdě. Jakpak se jmenoval ten režisér? Alfréd. Zdálo se mu, že toho Alfréda Láblera obdivuje. Škádliil ji s ním. Tak co Fredík? vítal ji ze zkoušky. Potom, když dětem koupil křečka, dal mu jméno Fredík. Neškodná pomsta. A neškodné prchavé záchvaty žárlivosti. Ne, nedá se to srovnat s dnešním zpožděním.

Ve čtvrt na čtyři se vyhoupla na konci ulice dvě světla a rychle se přibližovala. Osobní auto zastavilo před domem. Vystoupila Ludmila. Poznal ji podle klapání podpatků, podle rytmu jejích nohou. Vzala si taxík. A odkud?

Rozsvítil na chodbě i v obývacím pokoji. Posadil se do nepohodlného křesla. Přijalo ho, ztraceného syna, odpočaté a zase pohodlné, přesně na míru. Naslouchal, jak Ludmila opatrně odemýká. Nechce ho probudit, nechce, aby se dověděl, kdy přišla. Samé přitěžující okolnosti. Nejdřív skutek a potom zatajování.

Šramot na chodbě hlásil, že se zouvá.

„Mílo,“ zavolala na něho polohlasně.

Vstoupila do pokoje v punčochách a stříbřitě šedých večerních šatech, které jí lnuly k tělu. Hadí kůže. Nevypadala ani unaveně, zastavila se na prahu růžová, svěží. Rozjásaná. No ne, to snad není možné. Vypadala vyspale.

„Mílo, ty jsi ještě vzhůru?“